

Konsument
verket • KO

A young child with short, reddish-brown hair and freckles is sitting in a ball pit. The child is wearing a dark blue long-sleeved shirt with orange and silver reflective stripes on the sleeves. The ball pit is filled with blue and green balls. In the background, there is a white safety net. The overall scene is brightly lit, suggesting an indoor play area.

**Vägledning för dig
som driver lekland**

Det ska vara säkert att leka på lekland

Den här informationen vänder sig främst till dig som är ansvarig för driften av lekland och därmed är ansvarig för att leklandet är säkert.

Enligt produktsäkerhetslagen ska alla varor och tjänster som tillhandahålls konsumenterna vara säkra. Här kan du läsa om lagkrav, standarder och rekommendationer som finns för att ett lekland ska uppfylla gällande säkerhetskrav.

Leklandets ansvar

Med lekland avses här den fysiska eller juridiska person som ansvarar för driften av leklandet. Du har ansvar för att det ska vara säkert att leka.

Leklandet är ansvarigt för att det förebyggande säkerhetsarbetet på anläggningen fungerar.

Detta innebär att du har ansvar för att säkerhetsrutiner följs och för att utrustningen är säker. Exempel på utrustning är klätterställningar, studs mattor och stötdämpande underlag. Utöver lagkrav finns det standarder som hjälpmedel för att bedöma säkerheten hos utrustningen. Lekland kan ha utrustning som klassas som lekredskap men också annan utrustning som till exempel

hoppborgar, trampolinparksdel eller parkourutrustning. Du ansvarar för att försäkra dig om att gällande regler och europeiska standarder uppfylls, samt att all personal har den kunskap som krävs för att tjänsten ska vara säker.

En del av det förebyggande säkerhetsarbetet är att följa de instruktioner som kommer med utrustningen från tillverkaren.

Den som tillverkar utrustningen till ditt lekland kallas för tillverkare. Med tillverkare avses bland annat den näringsidkare som importerar en vara till EU/EES. Det betyder att om du själv importerar utrustning från ett land utanför EU/EES, får du ett tillverkaransvar. Du kan läsa mer om det här på Konsumentverkets webbplats under lekland.

Vissa produkter kräver enligt standard aktiv övervakning av leklandets personal för att få tillhandahållas. Det gäller exempelvis om leklandet har hoppborgar, fallrutschbanor eller sammanhängande trampoliner.

Tillverkarens ansvar

- Tillverkaren ansvarar för att lekredskapen uppfyller relevanta standarder.
- Det är tillverkaren som är ansvarig för att utrustningen är märkt med rätt standard, information om vem som är tillverkare samt adress till tillverkaren.
- Utrustningen ska vid behov vara märkt med instruktion om användning, som exempelvis viktgränser, antal användare eller information om hur ett redskap ska lekas med.
- Tillverkaren är också ansvarig för att informera om montering, besiktning, skötsel, drift och underhåll av redskap och fallunderlag samt att förse leklandet med de dokument som standarden anger.

Medföljande vuxens ansvar

Vuxna personer som följer med barn på lekland är ansvariga för att barnen förstår leklandets regler och följer dem. Medföljande vuxen behöver ha aktiv uppsikt över barnet. Om föräldrarna tillåts lämna barnen på leklandet övertar leklandet ansvaret för övervakning av barnen.

Lek på egen risk?

Det går inte att friskskriva sig från ansvaret att varor och tjänster som erbjuds ska vara säkra, eftersom ansvaret är reglerat i produktsäkerhetslagen. Leklandet har alltid ansvar för att de varor och tjänster de tillhandahåller är säkra. Därför kan du inte friskskriva leklandet från ansvar genom att informera besökarna om att de är där på egen risk.

Underlätta för föräldrarna att ta sitt ansvar

- Leklandet ska informera varje vuxen om leklandets regler samt de vuxnas ansvar att se till att barnen följer reglerna.
- Leklandet behöver upplysa medföljande vuxen om de måste stanna på leklandet.
- Om till exempel lekställningar eller rutschbanor inte tillåter att vuxna klättrar eller åker med sitt barn på grund av skaderisk måste leklandet informera om detta.

Kontroll och besiktning

Ett lekland behöver genomgå en installationsbesiktning innan det tas i bruk. Besiktningen ska utföras mot relevanta standardkrav av en oberoende person med erforderlig kompetens att bedöma överensstämmelse. Årliga uppföljande besiktningar mot samma krav ska sedan löpande genomföras enligt lekredskapsstandarden. Konsumentverket anser att en besiktningssperson bör vara certifierad av ackrediterat organ.

Utöver besiktningarna ska leklandet enligt standarden för lekredskap ha dagliga rutiner för kontroll av lekredskapen i leklandet samt regelbundna funktionskontroller.

Skötsel, drift och underhåll

Det är viktigt att de fel och brister som påträffas vid kontroll och besiktning åtgärdas. Det finns ett klassificeringssystem gällande besiktning av lekredskap som har tagits fram av ett certifieringsorgan för besiktningspersoner. Klassningen kan ditt lekland använda som stöd för prioritering för åtgärder av brister från en säkerhetsbesiktning. Om fel på utrustningen medför allvarlig säkerhetsrisk så måste leklandet stänga hela eller delar av utrustningen omedelbart, tills risken har åtgärdats. Vid egenkontroll gäller samma krav för leklandet om allvarliga fel skulle upptäckas.

Klassificering

Säkerhetsbesiktningarna anger A, B och C-fel som olika klassning på brister.

A-fel. Ett A-fel innebär risk för allvarlig skada alternativt stor risk för mindre skada. Fel som normalt kräver omedelbar åtgärd.

B-fel. Ett B-fel innebär mindre risk för mindre skada alternativt stor risk för liten skada. Fel som normalt bör åtgärdas snarast.

C-fel. Ett C-fel innebär liten risk för mindre skada alternativt mindre risk för liten skada. Fel som normalt bör åtgärdas vid periodiskt underhåll eller hållas under uppsikt tills det är åtgärdat.

Underrättelseskyldighet

När fel på utrustningen eller bristande säkerhetsrutiner upptäcks på leklandet måste kontrollerande tillsynsmyndighet underrättas. Enligt 23§ produktsäkerhetslagen (2004:451) ska leklandet underrätta tillsynsmyndigheten när det får kännedom om en farlig vara eller tjänst som de tillhandahåller eller har tillhandahållit.

Om en olycka eller ett tillbud sker bör detta dokumenteras så detaljerat som möjligt. Olyckor som kan förknippas med en vara och/eller tjänst måste enligt lag anmälas till Konsumentverket. På Konsumentverkets webbplats finns en blankett för underrättelse om olycka/tillbud inom tjänsteområdet. Det går även att kontakta Konsumentverket via telefon eller mejl.

Dokumentation

Allt som görs för att bedöma, upprätthålla och förbättra säkerheten på leklandet bör dokumenteras och sparas. I denna dokumentation ingår loggbok, kontroll- och underhållsprotokoll, instruktioner för kontroll och underhåll samt den dokumentation som erhållits av tillverkare. Även rutiner för åtgärder vid olyckor och brand samt övriga säkerhetsrelaterade rutiner och dokument bör finnas.

Samtlig dokumentation bör finnas tillgänglig för berörd personal i samband med underhåll, besiktning, kontroll, reparation samt i händelse av en olycka.

Vid kontroll av myndighet är dokumentationen ett sätt att redogöra för företagets förebyggande säkerhetsarbete.

Lag och standarder

Denna vägledning är till största del baserad på produktsäkerhetslagen (2004:451) samt applicerbara standarder. Vilka standarder som gäller beror på vilken typ av utrustning som finns på leklandet.

Exempel på standarder som kan vara relevanta för lekland är:

- Lekredskap och ytbeläggning EN 1176,
- Stötdämpande underlag för lekplatsens ytbeläggning – Bestämning av kritisk fallhöjd EN 1177,
- Hoppborgar och liknande uppblåsbar lekutrustning EN 14960
- Gymnastikutrustning – Trampoliner EN 13219,
- Leksaker EN 71 för åkleksaker som exempelvis trambilar och småcyklar,
- Sport- och fritidsutrustning - Utrustning för parkour EN 16899,
- För trampolinparksdelar finns en amerikansk standard ASTM F2970-17 och en brittisk vägledning PAS 5000 att följa tills en svensk standard är publicerad.

Standarder finns att köpa genom SIS, Svenska Institutet för Standarder, www.sis.se.

Förutom ovanstående, finnas det ytterligare krav som inte rör Konsumentverkets tillsynsområde. Exempel är krav från kommun, Räddningstjänst med flera. Ytterligare viktig information om Konsumentverkets rekommendationer för lekland hittar du på Konsumentverket.se

I ”Vägledning för att erbjuda säkra tjänster till konsument” kan du också läsa mer om hur du kan arbeta för att förebygga olyckor i din verksamhet. Du finner broschyren på Konsumentverkets webbplats.

Konsumentverket, Box 48, 651 02 Karlstad
Telefon: 0771-42 33 00. konsumentverket.se